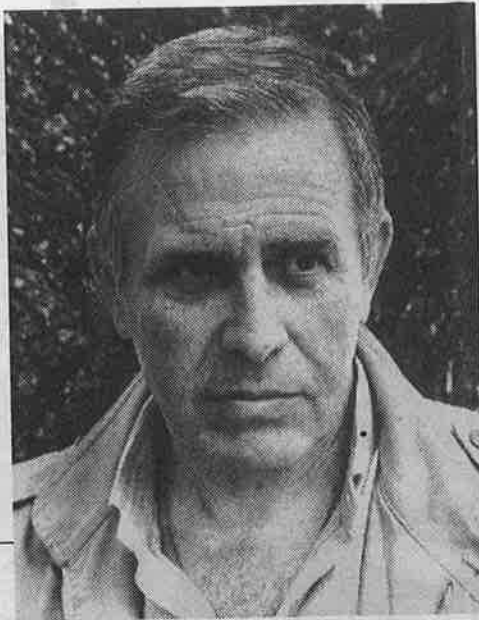

Ivan Martinac

Ivan Martinac rođen je 28. ožujka 1938. godine u Splitu, gdje pohađa osnovnu školu i gimnaziju. Arhitektonski odsjek Arhitektonsko-građevinsko-geodetskog fakulteta pohađa u Zagrebu, a Arhitektonski fakultet u Beogradu, gdje je 1961. godine i diplomirao.

U arhitektonskoj je struci radio od 1964. do 1992. godine u Splitu.

Od 1958. godine piše pjesme i scenarije, od 1959. montira, a od 1960. godine režira filmove. Do sada je, po vlastitim scenarijima, realizirao 71 kratkometražni i jedan dugometražni film (*Kuća na pijesku*, 1986.) i tiskao 12 knjiga. Majstorom neprofesionalnog filma

ne Orleanske - rekonstrukcija filma *Carla Th. Dreyera*, itd.)

Osim što je bio aktivni autor i predvodnik "splitske škole kratkometražnog (kratkog) filma", u generaciji sineasta *Kino-kluba Split* iz njegova najplodnijeg razdoblja u šezdesetim godinama, Martinac je autor prvog "domicilnog" filma u povijesti Dalmacije - *Mestrović (egzaltacija materije)*, čije je snimanje počelo znakovito 21. kolovoza 1960. godine, točno 50 godina nakon što je pionir kinematografije u Dalmaciji **Josip Karaman** svojom kamerom zabilježio Sokolski slet u Splitu.

Istodobno, Martinac je za filmsku umjetnost utemeljitelj Kinoteke u Splitu i *Filmske biblioteke Elipse*. Osim autorskog, značajan je i njegov pedagoški rad u *Kino-klubu Split*, jer je zahvaljujući i njemu klub godinama postizavao značajne rezultate u Hrvatskoj te na saveznom natjecanjima u bivšoj državi.

proglašen je 28. studenoga 1964. godine, kao drugi u Hrvatskoj i četvrti u bivšoj državi. Prvi je profesionalni film dovršio u srpnju 1962. godine.

U njegovu filmskom djelovanju osobito je važno razdoblje punog uzleta *Kino kluba Split* u kojem, s generacijom tada vrlo produktivnih sineasta (*Zafranović, Pivčević, Verzotti, Kursar, Nakić, Crvelin, Drušković, Buljević...*), postiže vrhunske rezultate u neprofesionalnoj filmskoj produkciji a, upravo zahvaljujući ponajviše njemu i njegovim autorskim filmovima, filmska "klapa" iz Splita bude označena kao *Splitska škola autorskog filma*.

Od godine 1971. član je Hrvatskog društva filmskih djelatnika, od 1972.

Društva hrvatskih književnika, od 1991. Hrvatskog društva likovnih umjetnika i Hrvatskog novinarskog društva, a od početka rada, od 1964. godine, Udruženja hrvatskih arhitekata.

Godine 1982. dobitnik je Nagrade grada Splita za filmsku umjetnost. Također, sudionik je još tri skupne Nagrade grada Splita: one, dodijeljene *Kino klubu Split* godine 1966. (Martinac je tada bio predsjednik), zatim one koju je dobila *Kinoteka u Splitu* (obe nagrade za kulturu) te one gradilištu br. 12 *Lavčevića* (nagrada za privredu) kad je Martinac bio jedan od rukovoditelja u toj poslovnoj jedinici.

U posljednje vrijeme gotovo se isključivo posvećuje literaturi.

OBRAZLOŽENJE

Iznimno bogat opus **Ivana Martinca** upućuje na neprekidnu prisutnost ovog sineasta, pjesnika i arhitekta u kulturnom prostoru Hrvatske. Kontinuitet od blizu pola stoljeća neprekidnog djelovanja prožet je neprestanim tragalaštvom i nemirenjem sa standardima te u ispisivanju vlastite poetike i vlastitih nazora u umjetničkom viđenju svijeta.

Kvalitetom svoga rada, o čemu svjedoče brojna priznanja, iznimnom širinom umjetničkog izraza (film, literatura, likovne umjetnosti), trajnošću i bogatstvom učinjenoga, avangardnošću izričaja te primjernom dosljednošću svoga ukupnog javnog rada, Martinac se upisao u one "ukletnike" koji umjetnosti, uranjajući duboko u njezinu bit, pristupaju pasionski i bez ostatka. Osobito se to odnosi na filmsku umjetnost, u kojoj Martinac djeluje ne samo kao neposredni autor (režija, scenarij, montaža) već i kao autor više knjiga s tog područja (*Filmska teka, Stradanje Iva-*

Posebno mjesto u Martinčevu autorskom bavljenju filmom zauzima niz nagrađenih filmova, od one prve za film *Preludij*, koji je 1960. godine na Prvom otvorenom festivalu *Kino-kluba Beograd* proglašen najboljim filmom festivala (prva nagrada u kategoriji eksperimentalnog filma, specijalna nagrada za najbolji film). No, u njegovu opusu svakako značajno mjesto pripada filmu *Kuća na pijesku*, cijenjenom osobito od francuske kritike, inače prvom i do sada jedinom dokumentarnom filmu s dalmatinskim "domicilom" (redatelj i producent su iz Dalmacije) te kratkometražnom filmu *Grad u sivom*, prvom filmu snimljenom u Dalmaciji za samostalnu Republike Hrvatske.

Mogućnosti filma i njegova izražajna sredstva, koje treba koristiti pažljivo, smisljeno i svrhovito, rezultiraju Martinčevim filmskim redukcionizmom, čišćenjem filma od suvišnog, od banalnosti i vulgarnosti do sirovog dokumenta (*cinéma verité*)

te od pomagala, "proteza" iz drugih umjetnosti. Taj utopijski poriv prema tzv. "čistom filmu" stvorio je jedan od najzanimljivijih opusa u okviru kojeg Martinac ostaje dosljedan bez obzira na dužinu i profesionalni status filma. Njemu je film sam filmski postupak, a montaža nije sredstvo i puki slijed kadrova već mistično poniranje do srži filmskog organizma.

Kao potpuni autor Martinac svakim svojim filmom propitkuje suštinu filmske kreacije (film o filmu) i dosege eliptičnosti filmskog izražaja. Njemu svaki film rješava novi "filmski zadatak". "Očistivši" film, Martinac ga ne formalizira niti čini sterilnim - njegova filmska struktura prebogata je slojevima i značenjima: od razine predstavljenih predmeta do metafizičkog sloja.

Slični postupak i dosljednost Martinac iskazuje i u drugim medijima, osobito u poeziji i dizajniranju, koji korespondira s njegovim filmskim radom i kompletiraju njegov autorski opus.